

equip de revisió constituït per distingits professors universitaris (Antoni Bayona, Alegria Borràs, Ramon Casas, Antoni Font, Miquel Martín, Francesc Ramos, Julià Torres i Carles Viver) i d'un competent redactor (Oleguer Torra).

El *Diccionari jurídic català* és una publicació d'una utilitat evident, d'una acurada doble presentació (amb una edició més senzilla, de butxaca) i d'una indiscutible riquesa. Hi trobem, amb les limitacions exposades a la introducció (no s'hi inclouen termes jurídics en desuetud, només s'hi inclouen verbs que són molt característics del llenguatge jurídic, etc.), aproximadament 3.000 entrades, que sovint contenen diverses subentrades (per exemple a l'article *bé* hi ha 21 subentrades), amb definicions minucioses, potser en algun cas excessivament enciclopèdiques, i amb els equivalents de l'entrada (no de les subentrades) en castellà, francès, italià. A la fi del diccionari (pp. 21-329) el llibre conté uns vocabularis de termes jurídics castellà-català (pp. 333-389), francès-català (pp. 391-445) i italià-català (pp. 447-495).

En una obra tan ambiciosa com la que ressenyem, és natural de trobar-hi aspectes opinables. Potser se'n podrien suprimir entrades o subentrades com *bàndol*, *bandola*, *capacitació*, *capitalisme*, etc. Hi ha alguns petits problemes d'ordre alfabètic de les entrades, per exemple *ban-balanç*, *companyia-commutació*. Potser hi faltien alguns termes, per exemple *avalista*, *boicot*, *cartipàs*, etc. Tal vegada hauria estat convenient de tenir més en compte les normes i recomanacions sobre terminologia de la *International Standardization Organisation*. Etc.

Aquestes observacions, però, no ens han de distreure de l'extraordinari valor de les aportacions fetes en l'obra i de l'ingent esforç de reflexió, d'incorporació de recerques recents i de sistematització que s'hi observa.

El *Diccionari jurídic català* mereix el nostre agraïment i la nostra felicitació, amb el convenciment, a més, que la seva difusió entre els professionals del Dret constitueix un avenç substancial en l'establiment del llenguatge jurídic català actual i en la progressió del seu ús.

Carles DUARTE

Brauli MONTOYA I ABAD, *Variació i desplaçament de llengües a Elda i a Oriola durant l'Edat Moderna*, Institut d'Estudis Juan Gil-Albert de la Diputació Provincial d'Alacant, Alacant 1986, 282 pp., ISBN 84-505-4772-5.

L'obra de Brauli Montoya es basa en la seva tesi doctoral, presentada sobre el mateix tema l'any 1985.

Aquest treball, realitzat a partir de llibres de clavaries, de consells i de processos dels arxius municipals

d'Elda, Petrer, Novelda i Montfort, constitueix una aportació decisiva per al coneixement del desplaçament de la llengua catalana en els territoris de l'antiga Governació d'Oriola.

L'autor hi utilitza textos administratius i jurídics dels segles xv, xvii i inici del xviii per documentar el retrocés dels límits lingüístics de la llengua catalana a la Governació d'Oriola i ho fa amb una evident solvència metodològica.

El llibre, encapçalat per un pròleg del professor Francesc Gimeno, prestigiós sociolingüista i director de la tesi en què té origen l'obra publicada, s'estructura en una breu introducció, tres parts centrals, uns apèndixs de toponímia esmentada en la documentació històrica d'Elda, Salines, Montfort i Oriola, una llista de textos consultats, una bibliografia força completa, uns índexs de mapes i de quadres i una llista d'abreviacions.

A la primera part l'autor fa una exposició metodològica general sobre la sociolingüística històrica (pp. 13-24: la interferència de llengües, les escales d'implicació, gramàtica variacional *versus* saber, canvi de llengua i diglòssia, desplaçament *versus* substitució, els canvis *en* la llengua i per una visió de conjunt) i sobre la recerca documental duta a terme (pp. 24-33: els arxius visitats, manuscrits i textos consultats, els llibres de processos, situació geogràfica i temporal i sistema de transcripció).

A la segona part l'autor edita una mostra representativa dels manuscrits consultats (n'hi ha d'Elda —pàg. 35-88—, del Vinalopó Mitjà —pàg. 89-129— i d'Oriola —pàg.

130-171—; n'hi ha un de la fi del segle xv i la resta són del segle xvii i de l'inici del xviii).

La tercera part conté l'estudi sociolingüístic, iniciat amb una introducció històrica referida especialment als aspectes lingüístics, que arrenca en el segle xiii, amb el procés de conformació de la Governació d'Oriola i els pactes entre els monarques catalans i castellans sobre el territori murcià, i que acaba en el segle xviii, després de la progressiva castellanització impulsada per la repoblació castellanoparlant posterior a l'expulsió dels moriscos l'any 1609.

El segon apartat de l'estudi sociolingüístic està dedicat al desplaçament produït en els territoris d'Elda i d'Oriola, d'anterior catalanitat lingüística verificada, cap al castellà al llarg del segle xvii. L'anàlisi d'aquest desplaçament, la fa l'autor amb l'ajuda de les fonts documentals utilitzades, que li permeten de constatar com la davallada en l'ús del català queda conclosa a Elda a l'any 1720 i a Oriola cap a l'any 1750. L'atenció de l'autor es concentra tot seguit en l'estudi de les característiques del català parlat a la Governació d'Oriola, com a resultat del contacte i la imbricació dels dos grups lingüístics que coexistien en els segles xvi, xvii i xviii en el mateix territori. Així, s'hi examinen els trets fonètics (vocalisme i consonantisme), morfològics (pretèrit perfect, pronom personal d'objecte indirecte, castellanització del sistema adverbial de lloc, la preposició *ab*, etc.) i lèxics (introducció de castellanismes com *sacar* o *llevar*, llista de caste-

llanimes en català i de catalanismes en castellà, etc.). Aquesta tercera part del llibre acaba amb una reflexió final en què l'autor presenta, establint una certa correlació entre la situació de València i la de la Governació d'Oriola, la doble conseqüència de l'arribada en massa d'immigrants castellans: la castellanització del català en certs aspectes fonètics, morfològics i lèxics i el despla-

çament del català pel castellà en determinats territoris.

L'obra ressenyada constitueix, doncs, una aportació destacada del professor Brauli Montoya a la bibliografia catalana sobre sociolingüística històrica, que ha de servir com a valuosa referència que caldrà tenir en compte en treballs futurs dins d'aquesta disciplina.

Carles DUARTE

*Euskarari buruzko araubidea-Normativa sobre el esukera 1986*, Vitoria-Gasteiz (Herri-Andurularitzaren Euskal Erakundea-Instituto Vasco de Administración Pública), 1987, XIII + 350 pp., ISBN 84-7542-388-4.

*Administraziorako euskal eskuliburna*, Vitoria-Gasteiz (Herri-Ardurularitzaren Euskal Erakundea-Instituto Vasco de Administración Pública) 1986, 172 pp., ISBN 84-7542-361-2.

L'Institut Basc d'Administració Pública duu a terme una remarcable activitat en matèria lingüística. En el Decret 269/1986, d'11 de novembre, del Govern Basc, pel qual es determina l'estructura orgànica de l'Institut, s'estableixen, entre els seus objectius, diverses comeses relacionades amb la normalització lingüística i es recull, entre les unitats del centre, un Servei d'euskaldunització i una Escola de traductors jurídic-administratius (creada pel Decret 203/1986, de 23 de setembre).

Entre les múltiples concrecions d'aquesta activitat en matèria lingüística, impulsada i coordinada per Eneko Oregi Goñi, Cap de l'esmentat Servei, ressenyem en aquesta ocasió dues publicacions.

\* \* \*

El volum de normativa sobre l'euskara constitueix la represa del llibre que amb el mateix títol havia estat publicat l'any 1986 i que havíem ressenyat en el núm. 7 de la REVISTA DE LLENGUA I DRET.

Aquesta recopilació, que inclou la normativa legal sobre l'euskara establerta durant l'any 1986, segueix la mateixa estructura que el volum anterior (excepte el fragment inicial, en què, per evitar la repetició, ara no s'incorporen els textos constitucional i estatutari recollits abans): 1) normes estatals que incideixen en comunitats autònomes bilingües; 2) normes organitzatives en matèria d'euskara; 3) normes sectorials en matèria d'execució i aplicació de la política lingüística; 4) jurisprudència i uns annexos en què es recu-